

Tisková zpráva Hvězdárny v Úpici

ze dne 21. listopadu 2013

Úpická hvězdárna zve na neobvyklé pozorování komety ISON

Ve čtvrtek 28. listopadu 2013 prolétá dlouho avizovaná kometa ISON velmi blízko Slunce. Hvězdárna v Úpici při té příležitosti chystá neobvyklé pozorování od 10 do 16 hodin. Kometa samotná bude očima kvůli blízkosti ke slunečnímu disku nepozorovatelná. Díky několika družicím pozorujícím Slunce však budeme průlet komety moci sledovat prostřednictvím internetu prakticky živě, navíc bez ohledu na případnou nepřízeň počasí. Návštěvníci si navíc poslechnou i zajímavý výklad k celému dění a kromě komety spatří ve vysokém rozlišení také tvář našeho Slunce.

Kometa s celým názvem C/2012 S1 ISON byla objevena už v září roku 2012 bělorusko-ukrajinskou dvojicí astronomů, Vitalim Něvskim a Artyomem Novinčonokem. Jméno ISON pak kometa získala podle zkratky jejich pozorovacího programu, *International Scientific Optical Network*. Jen krátce po objevu komety bylo jasné, že jde o mimořádně aktivní objekt. V dalších měsících se kometa jen pozvolna přibližovala na obloze ke Slunci a pozorovatelná byla jen většími přístroji. Situace se změnila na podzim tohoto roku, kdy se vlasatice 1. října octla blízko Marsu – na obloze i v prostoru – a začala být pozorovatelná malými dalekohledy. Nejdramatičtější jsou ale přibližně poslední dva týdny, při nichž kometa několikanásobně zjasnila a každým dnem ukazovala výraznější ohon. V těchto dnech je viditelná očima, avšak velmi obtížně nízko nad jihovýchodním obzorem za rozbřesku. A velmi rychle se blíží ke Slunci.

Ve čtvrtek 28. listopadu ve večerních hodinách mine jádro komety povrch Slunce ve vzdálenosti asi 1,2 milionu kilometru. Ačkoliv se tato vzdálenost blíží hodnotě průměru celého Slunce, je pro kometu opravdu nepříjemná. Zde už na její křehké ledovo-prachové jádro působí intenzivní sluneční vítr a energie od Slunce nahřívá povrch kometárního jádra až na tisíce stupňů. Astronomové rovněž změřili, že jádro komety má průměr v rozmezí 0,5-1,5 km, což není málo. Je tedy velkou neznámou, nakolik kometa průlet přísluním vydrží. Z několika scénářů lze vytyčit tyto nejpravděpodobnější:

- Kometa svůj průlet nepřežije, její jádro se nad Sluncem efektně vypaří, bude pozorovatelná průběžná fragmentace jádra jen družicově. Po průletu přísluním bude na ranní obloze na počátku prosince fotograficky pozorovatelný mlhavý oblak a ohon zbytku komety pomalu se rozpínající do ztracena.
- Kometa se rozpadne na několik fragmentů a ten největší průlet přežije. Na ranní obloze od počátku prosince bude pozorovatelný ještě několik dní dalekohledy a fotograficky. Zejména na fotografiích vynikne jeho dlouhý ohon mířící prakticky k severnímu pólu.
- Kometa svůj průlet zdárně přežije a po průletu přísluním začne být pozorovatelná od počátku prosince na ranní obloze. Neboť k Zemi se bude teprve přibližovat (nejblíže

bude 26. prosince), vydrží její viditelnost pouhýma očima až do poloviny prosince. Za dobrých podmínek spatříme zejména na ranním nebi nerušeném měsíčním svitem velmi dlouhý ohon mířící k severnímu pólu. Pochopitelně nejvíce kometa vynikne na obloze vysoko v horách a daleko od zdrojů světelného znečištění.

Právě čtvrtek 28. listopadu bude pro kometu klíčový. Vydrží-li jádro komety nápor slunečního větru a dostane se na své dráze až k bodu přísluní, bude velmi výrazným objektem v zorných polích kosmických slunečních observatoří, zejména družice SOHO. Již nyní můžete sledovat aktuální snímky z družic v článku <http://www.astro.cz/clanek/6052> na serveru České astronomické společnosti.

Hvězdárna v Úpici zve širokou veřejnost ve čtvrtek 28. listopadu od 10 do 16 hodin na družicemi zprostředkované pozorování komety ISON a Slunce. Družicové snímky se budou promítat ve vysokém rozlišení na stěnu sálu úpické hvězdárny a v 10, 12 a 14 hodin je připravena krátká přednáška k úkazu. Využít této příležitosti mohou jak školní kolektivy k doplnění výuky, tak i ostatní zájemci. Půjde o historickou nebeskou událost, kterou by si neměl nikdo nechat ujít.

Pakliže kometa svůj průlet kolem Slunce přežije, zvou pracovníci hvězdárny návštěvníky na večerní vyhlížení komety hvězdářskými dalekohledy od 9. do 14. prosince vždy od 16 hodin. Aktuální informace naleznete na www.obsupice.cz nebo též na facebookovém portálu hvězdárny www.facebook.com/obsupice.

Petr Horálek

tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Telefon: 603 477 646

Mail: horalek@astro.cz

Tiskové zprávy vydává Hvězdárna v Úpici k mimořádným úkazům na obloze či událostem na hvězdárně. Pro další informace můžete kontaktovat **Marcela Bělíka** (ředitel hvězdárny v Úpici) či **Petra Horálka** (tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici) na níže uvedených kontaktech.

Kontakty:

Marcel Bělík

Ředitel Hvězdárny v Úpici

Email: belik@obsupice.cz

GSM: +420 603 545 589

Petr Horálek

Tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Email: horalek@astro.cz

GSM: + 420 603 477 646

Více informací naleznete též na internetové stránce www.obsupice.cz nebo na www.facebook.com/obsupice.